

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om allmänna språkexamina ändras.

Till lagen fogas bestämmelser om påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfället och trots uppmaning från övervakaren inte upphör med förfarandet, ska examinandens examensprestation betraktas som underkänd. Om examinanden gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till sådant förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk vid examenstillfället, ska examinandens examensprestation betraktas som underkänd, och dessutom förlorar han eller hon rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället.

Dessutom föreslås det att bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina och om examensanordnarna och bedömarna preciseras genom vissa till övervägande del lagtekniska justeringar och genom att överföra vissa frågor som för närvarande regleras genom förordning till lagnivå. Samtidigt föreslås vissa preciseringar och uppdateringar av lagens bestämmelser om examensavgifter och ändringssökande.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Allmänna språkexamina och avläggande av dem	3
2.2 Kommissionen för allmänna språkexamina	6
2.3 Anordnande av allmänna språkexamina	7
2.4 Bedömning av examensprestationer	7
2.5 De allmänna språkexaminas uppbyggnad	8
2.6 De allmänna språkexaminas roll vid ansökan om finskt medborgarskap	8
2.7 Hur examenssystemet fungerar i praktiken	9
3 Målsättning	9
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	10
4.1 De viktigaste förslagen.....	10
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	10
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	10
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	11
4.2.3 Övriga samhällsliga konsekvenser.....	12
5 Alternativa handlingsvägar	12
6 Remissvar	13
7 Specialmotivering	15
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	22
9 Ikraftträdande.....	22
10 Verkställighet och uppföljning	22
11 Förhållande till andra propositioner.....	22
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	23
LAGFÖRSLAG	28
Lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina	28
BILAGOR.....	31
PARALLELLTEXT	31
Lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina	31
FÖRORDNINGSUTKAST	36
Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om allmänna språkexamina	36

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Lagen om allmänna språkexamina (964/2004) behöver uppdateras för att den ska kunna svara på de praktiska utmaningar som uppstår vid anordnandet av examina. För aktörerna inom examenssystemet har svikligt förfarande och brott mot ordningen som examinander gjort sig skyldiga till varit besvärliga, eftersom den gällande lagstiftningen saknar bestämmelser om hur man ska gå till väga i sådana situationer. Också ur examinandernas synvinkel är det problematiskt att den gällande lagstiftningen saknar bestämmelser om påföljderna för svikligt förfarande. Dessutom orsakar misstankar om fusk mycket extra arbete för aktörerna inom examenssystemet. Därför behöver lagstiftningen kompletteras med påföljder för svikligt förfarande och brott mot ordning.

Samtidigt uppdateras lagens bestämmelser om kommissionen för allmänna språkexamina, examensanordnarna och bedömarna. Bestämmelser om tillsättandet av en examenskommission för allmänna språkexamina och om dess sammansättning finns för närvarande både i lagen och i statsrådets förordning om allmänna språkexamina (1163/2004), som utfärdats med stöd av lagen. Till dessa delar behöver lagen preciseras och förtydligas, samtidigt som överlappningarna mellan lagen och förordningen bör minskas.

Dessutom uppdateras bl.a. lagens bestämmelser om examensavgifter och ändringssökande.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Utbildningsstyrelsen.

Utkastet till regeringsproposition har varit på remiss mellan den 20 maj 2022 och den 1 juli 2022. Utlåtanden om utkastet till proposition har begärts av centrala intressentgrupper, och därtill har även andra som anlitar tjänsten Utlåtande.fi haft möjlighet att yttra sig om utkastet. Utlåtandena och ett sammandrag av dem kan läsas på projektets webbplats.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM052:00/2021>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänna språkexamina och avläggande av dem

Med allmän språkexamen avses en examen som visar funktionella språkkunskaper oberoende av på vilket sätt de inhämtats. Ett intyg över allmän språkexamen kan utnyttjas till exempel vid ansökan om arbets- eller studieplats, ansökan om finskt medborgarskap eller för att påvisa nivån på ens språkkunskaper för arbetsgivaren.

En allmän språkexamen mäter språkkunskaper i praktiska situationer där man måste tala, lyssna, skriva eller läsa på det språk examen gäller. Examina är avsedda för vuxna och vem som helst kan delta i dem, oberoende av hur och var man har förvärvat sina språkkunskaper. Allmänna språkexamina ordnas på grundnivå, mellannivå och högsta nivå. Bestämmelser om allmänna språkexamina finns i lagen om allmänna språkexamina och i statsrådets förordning om allmänna språkexamina.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om allmänna språkexamina svarar Utbildningsstyrelsen för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Utbildningsstyrelsen

kan med högskolorna ingå avtal som hänför sig till utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina. Utbildningsstyrelsen har avtalat med Centret för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet bl.a. om utarbetandet av de prov som ska användas i allmänna språkexamina samt om samordningen av bedömningen av examensprestationer. Enligt 6 § 2 mom. beslutar Utbildningsstyrelsen om grunderna för de allmänna språkexamina, examensspråken och de examensuppgifter som används i examina.

Allmänna språkexamina ordnas i nio språk: engelska, finska, svenska, ryska, tyska, franska, spanska, italienska och nordsamiska. För närvarande ordnas språkexamina 1—6 gånger per år beroende på examensspråket och examensnivån. Årligen avläggs ca 9 000 examina. Flest examina avläggs i finska på mellannivå. Antalet examinander har ökat avsevärt i och med medborgarskapslagen (359/2003) som trädde i kraft sommaren 2003. I 13 § i den lagen föreskrivs om de allmänna villkoren för naturalisation. Enligt bestämmelsen förutsätter beviljande av finskt medborgarskap till en utlänning bl.a. att han eller hon har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller finlands-svenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*, 13 § 1 mom. 6 punkten i medborgarskapslagen). Enligt 17 § i samma lag kan uppfyllandet av språkkunskapsvillkoret visas bland annat genom avläggande en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre (mellannivå).

Fram till 2017 ökade antalet studerande som avlade allmänna språkexamina i jämn takt (diagram 1). Efter toppåren 2016 och 2017 verkade antalet deltagare stabilisera sig på 2015 års nivå, men år 2020 och 2021 försvårade de begränsningar som coronaviruspandemin medförde ordnandet av examina, och antalet examinander blev klart mindre jämfört med tidigare år.

Figur 1.

Att avlägga examen i finska på mellannivå är ett populärt sätt att påvisa de språkkunskaper som förutsätts för att ansöka om finskt medborgarskap.

Efter examen i finska är det språk som har flest avlagda examina engelska, men granskar man antalet avlagda examina på årsnivå, närmar sig antalet examinander som avlägger examen i svenska antalet för engelskans del. Det ökande antalet studerande som avlägger examina i svenska är ett tecken på att en del invandrare, i synnerhet sådana som bor i svenskspråkiga regioner, avlägger en examen i svenska för ansökan om medborgarskap (figur 2).

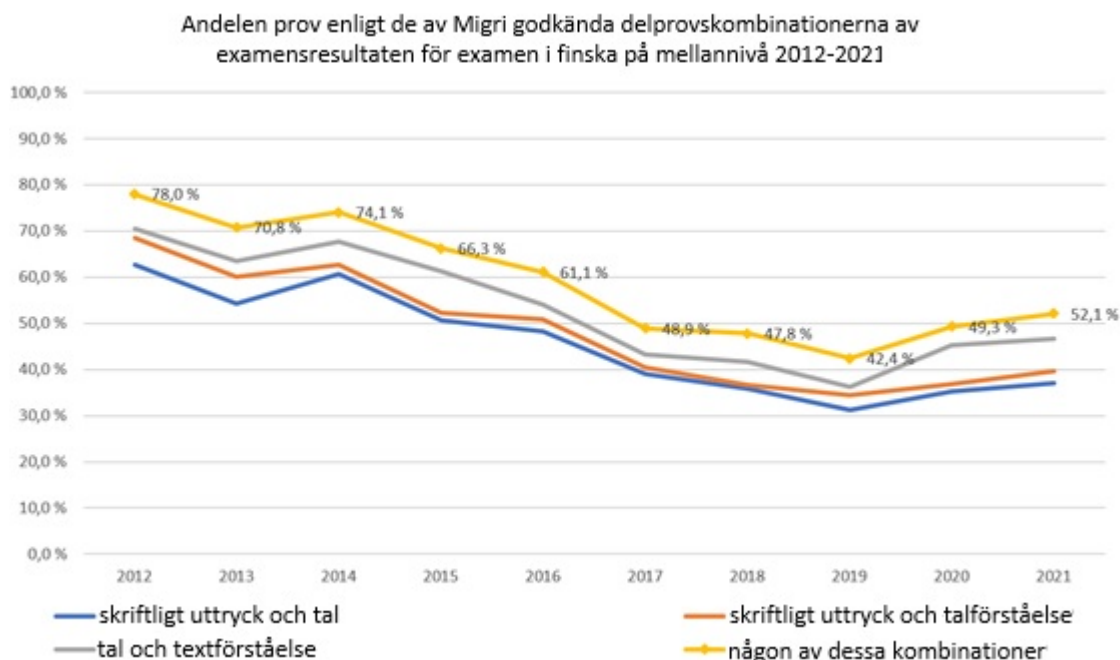

Figur 2.

Under de senaste åren har det skett en betydande förändring i resultaten för dem som avlägger allmän språkexamen i finska på mellannivå. En allt mindre andel av dem som deltar i examen i finska på mellannivå kan påvisa de språkkunskaper som förutsätts för ansökan om medborgarskap (figur 3). Av detaljmotiveringen (RP 80/2010 rd, s. 36) till 17 § i medborgarskapslagen framgår att det räcker med att den sökande har avlagt någon av följande kombinationer av delprov på minst kunskapsnivå tre:

- 1) muntlig och skriftlig framställning,
- 2) skriftlig framställning och talförståelse, eller
- 3) muntlig framställning och textförståelse

År 2012 uppnådde nästan 80 procent av dem som ansökte om medborgarskap Migrationsverkets (Migris) krav på språkkunskaper för medborgarskap. År 2020 kunde endast cirka 49 procent av de som ansökte om medborgarskap och deltog i examen i finska på mellannivå påvisa de språkkunskaper som krävs för att ansöka om medborgarskap. Av bakgrundsinformationerna om examinanderna framgår att flera examinander deltar alltför tidigt i examen, då deras språkkunskaper inte ännu uppfyller kraven för en examen på mellannivå.

Figur 3.

2.2 Kommissionen för allmänna språkexamina

I samband med Utbildningsstyrelsen finns enligt 3 § 1 mom. i lagen om allmänna språkexamina en kommission för allmänna språkexamina, vilken tillsätts av Utbildningsstyrelsen för fem år i sänder. Examenskommissionen har till uppgift att godkänna granskningar av bedömningar av examensprestationer, att behandla principiella och viktiga frågor i anslutning till utvecklandet av de allmänna språkexamina samt att ta initiativ till utvecklande av examina.

Enligt 1 § 1 mom. i statsrådets förordning om allmänna språkexamina har examenskommissionen högst nio medlemmar och dessa utses av Utbildningsstyrelsen. Bland medlemmarna ska det finnas sakkunniga i åtminstone språkundervisning, testning av språkkunskaper samt språkkunskaper som behövs på arbetsmarknaden. Utbildningsstyrelsen förordnar bland medlemmarna en ordförande och en vice ordförande för examenskommissionens mandatperiod. Sekreterar- och kansliuppgifterna i examenskommissionen sköts som tjänsteuppdrag vid Utbildningsstyrelsen. Enligt 3 § 3 mom. i lagen om allmänna språkexamina beslutar Utbildningsstyrelsen om arvoden till kommissionens medlemmar.

Enligt 3 § 4 mom. i lagen om allmänna språkexamina har examenskommissionens medlemmar tjänsteansvar. På jäv för medlemmarna tillämpas bestämmelserna i 27—29 § i förvaltningslagen (434/2003).

Examenskommissionen kan enligt 1 § 3 mom. i statsrådets förordning om allmänna språkexamina tillsätta sektioner för beredningen av beslut som gäller granskning av bedömning samt för andra uppgifter. För en sektion utses en ordförande och högst fyra andra medlemmar. Medlemmarna i sektionerna behöver inte höra till examenskommissionen.

2.3 Anordnande av allmänna språkexamina

Enligt 4 § 1 mom. i lagen om allmänna språkexamina avtalar Utbildningsstyrelsen om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med högskolor, statliga ämbetsverk och inrättningar och sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) eller tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller med en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning samt vid behov med andra registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap.

När avtalen ingås ska det enligt 4 § 2 i lagen mom. beaktas att examenstillfällena erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven. En förutsättning för ingående av avtal är att anordnaren förfogar över sådan personal, sådana lokaler och sådan utrustning som behövs för att examina ska kunna ordnas. Avtalet kan hävas om examensanordnaren försummar sina avtalsenliga uppgifter.

Enligt 6 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina ska av ett avtal om anordnande av examina åtminstone framgå: 1) i vilka språk examina ordnas, 2) på vilka examensnivåer examina ordnas, 3) på vilka orter examina ordnas, 4) samarbete med andra anordnare kring anordnandet av examina, 5) inom vilken tid examensprestationerna ska skickas för bedömning, och 6) hur informationen och rådgivningen i anslutning till examina ordnas.

Uppgifterna för anordnare av allmänna språkexamina har i huvudsak begränsats till den praktiska organiseringen av examenstillfällena. Enligt 5 § 1 mom. i lagen om allmänna språkexamina ska examensanordnaren ordna examina enligt avtalsvillkoren, informera om examina så det för alla medborgargrupper är möjligt att delta i examina på jämlika villkor, sända examensprestationerna för bedömning samt tillställa myndigheter inom undervisningsverksamheten de uppgifter som dessa behöver om anordnandet av examina.

Enligt 11 § i lagen om allmänna språkexamina tar den som anordnar en allmän språkexamen ut en examensavgift hos examinanderna. Till grund för bestämningen av examensavgifterna läggs de genomsnittliga kostnaderna för att ordna examenstillfällena. Bestämmelser om storleken på examensavgiften på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisningsministeriet med iakttagande av vad som bestäms om avgifter för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Den fasta avgift som tas ut för allmänna språkexamina är enligt undervisnings- och kulturministeriets förordning om avgifter för allmänna språkexamina (1002/2020, ändr. 478/2022) 120 euro för en examen på grundnivå, 140 euro för en examen på mellannivå och 180 euro för en examen på högsta nivå. Den nuvarande förordningen om avgifter som tas ut gäller till och med den 31 december 2022. Undervisnings- och kulturministeriet bereder som bäst utfärdandet av en ny avgiftsförordning.

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om återbetalning av examensavgiften, och i praktiken har detta lett till oklarheter.

2.4 Bedömning av examensprestationer

Enligt 6 § 1 mom. i lagen om allmänna språkexamina bedöms språkkunskaperna i allmänna språkexamina enligt en sexgradig nivåskala. Examensprestationerna bedöms av bedömare av allmänna språkexamina. Allmänna språkexamina får bedömas endast av personer som har sådan behörighet som föreskrivs genom förordning av statsrådet och som på ansökan har antecknats i

registret över bedömare, vilket förs av Utbildningsstyrelsen. Enligt 7 § 1 mom. i statsrådets förordning om allmänna språkexamina krävs av den som antecknas i registret över bedömare sådan behörighet som fordras av en lärare i språket i fråga vid universitet eller yrkeshögskola eller högre högskoleexamen, samt av Utbildningsstyrelsen godkänd utbildning av bedömare. Bedömarna har tjänsteansvar.

Enligt 9 § i lagen om allmänna språkexamina ges examinanden ett bevis över bedömningen av genomgången examen och examensnivå. Bestämmelser om undertecknandet av beviset utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 13 § 2 mom. i lagen om allmänna språkexamina får ändring i beslut om bedömningen av en examensprestation inte sökas genom besvär. Beslut som gäller bedömningen av en examensprestation får inte överklagas genom besvär. Den som är missnöjd med bedömningen av en examensprestation får dock hos kommissionen för allmänna språkexamina skriftligt begära en granskning av bedömningen inom 14 dagar efter det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt fall. Ändring i beslut om granskning av bedömning får inte sökas genom besvär.

För en begäran om granskning av en bedömning tas det ut en avgift vars belopp anges i undervisnings- och kulturministeriets förordning om Utbildningsstyrelsens och dess fristående enheters avgiftsbelagda prestationer (1371/2021). Enligt 2 § 1 mom. 11 punkten i förordningen återbetalas avgiften på 50 euro per delprov som avses i 13 § 2 mom. i lagen om allmänna språkexamina, om begäran godkänns.

2.5 De allmänna språkexaminas uppbyggnad

Allmänna språkexamina ordnas på grundnivå, mellannivå och högsta nivå. I proven bedöms endast huruvida examinandens prestation motsvarar bedömningskriterierna för ifrågavarande nivå.

En allmän språkexamen ska på varje examensnivå omfatta följande delprov: talförståelse, muntlig framställning, textförståelse och skriftlig framställning.

2.6 De allmänna språkexaminas roll vid ansökan om finskt medborgarskap

I 13 § i medborgarskapslagen föreskrivs om de allmänna villkoren för naturalisation. Enligt bestämmelsen beviljas en utlänning på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs, har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (13 § 1 mom. 6 punkten i medborgarskapslagen).

Enligt 17 § 1 och 2 punkten i medborgarskapslagen kan uppfyllandet av språkkunskapsvillkoret visas genom avläggandet av en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre eller språkexamen för statsförvaltningen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift. Enligt 17 § 3—8 punkten kan man även visa att de språkkunskaper som krävs för att ansöka om finskt medborgarskap genom avläggande av: 3) den grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk, 4) gymnasiets lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk, 5) en finsk- eller svenskspråkig studentexamen som innefattar ett godkänt vitsord i finska eller svenska som modersmål eller som andra språk, 6) en sådan yrkesinriktad grundexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998) på finska eller svenska, 7) en sådan yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) på finska eller svenska, 8) sådana studier i finska eller

svenska som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004) eller 8 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) eller ett mogenhetsprov på finska eller svenska.

I praktiken är en allmän språkexamen dock det vanligaste sättet att visa språkkunskaper vid ansökan om medborgarskap.

2.7 Hur examenssystemet fungerar i praktiken

Internationellt sett är vårt system med allmänna språkexamina unikt och mycket uppskattat. Examenssystemet har i huvudsak fungerat bra.

Antalet studerande som avlägger allmänna språkexamina, i synnerhet examen i finska på mellannivå, har ökat i jämn takt sedan 2003. Dessutom håller nivån på kunskaperna i det språkexamen gäller på att sjunka såsom ovan anges.

Under årens lopp har det förekommit svikligt förfarande inom ramen för examenssystemet vid olika examenstillfällen. Fallen av fusk gäller ofta avläggandet av examen i finska på mellannivå. Även om antalet fall inte är stort, sysselsätter de aktörerna inom examenssystemet i stor utsträckning. Under de senaste tio åren har antalet fall av svikligt förfarande statistikförts som följer:

År	Finska Mellannivå	Svenska Mellannivå	Totalt
2011	7		7
2012	10		10
2013	16		16
2014	32		32
2015	29		29
2016	37		37
2017	62		62
2018	28	1	29
2019	24		24
2020	16		16
2021	13		13
Totalt	274	1	275

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att förbättra examenssystemets funktion och förenhetliga praxis för examensanordnarna. Syftet är dessutom att säkerställa en likvärdig behandling av examinanderna i situationer som gäller svikligt förfarande eller brott mot ordning och värna om deras rättskydd. Ett ytterligare syfte är att förtydliga bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det till lagen om allmänna språkexamina fogas bestämmelser om påföljderna för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Enligt förslaget anses en examinandens examensprestation underkänd, om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfallet och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av den som övervakar examenstillfallet. Om examinanden gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk vid examenstillfallet, ska examinandens examensprestation betraktas som underkänd, och dessutom förlorar han eller hon rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfallet. Enligt förslaget fattar Utbildningsstyrelsen beslut i ett ärende efter att ha hört examensanordnaren, examinanden och eventuellt andra aktörer som har samband med utredningen. Enligt förslaget får beslutet överklagas genom besvär. Beslutet verkställs även om besvär anförts, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Dessutom föreslås det att bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina och om examensanordnarna och bedömnarna preciseras. I bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina görs lagtekniska preciseringar och vissa frågor som för närvarande regleras i förordningen ska enligt förslaget lyftas upp till reglering på lagnivå.

Dessutom föreslås ändringar, preciseringar och uppdateringar av bl.a. bestämmelserna om examensavgift och ändringssökande.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

På grund av regleringen av fall av fusk anses de ekonomiska konsekvenserna i någon mån medföra en kostnadsminskning. Under de senaste tio åren har det förekommit sammanlagt 275 fall av fusk. Antalet fall av fusk har ökat efter 2011, även om det varierat från år till år. Som högst var antalet fall av fusk 2017, då det förekom 62 fall. Antalet deltagare i allmänna språkexamina, och i synnerhet antalet studerande som avlägger examen i finska, har ökat i jämn takt under de senaste åren. Antalet deltagare har stabiliserat sig på knappt 9 000 examinandor per år, och av dem avlägger cirka 7 000—8 000 personer per år examen i finska. I förhållande till detta är antalet fall av fusk litet, men den arbetsmängd de förorsakar stor.

Dessutom förorsakar misstankar om fusk mycket extra arbete för aktörerna inom examenssystemet. Det förorsakar extra arbete för tre olika instanser: för examensanordnaren, som utreder vad som hänt i situationen i fråga, för Centret för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet och för Utbildningsstyrelsen, som också utreder misstänkta fall av svikligt förfarande. Utredningarna ingår inte i den egentliga examensverksamheten, och kan också förutsätta olika slags kompetens hos var och en av dessa aktörer. Genom den föreslagna ändringen kan antalet fall av svikligt förfarande minskas, vilket i sin tur sparar in på den arbetstid som går åt till att behandla dem samt på andra resurser.

Många av de föreslagna ändringarna har att göra med förtydliganden och preciseringen av gällande bestämmelser, och därmed bedöms de inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser. Exempelvis föreslås förfarandet vid tillsättandet av en kommission för allmänna språkexamina förbli oförändrat, även om bestämmelserna om detta ses över.

Enligt förslaget ändras 11 § i lagen om allmänna språkexamina så att examensavgiften ska betalas till Utbildningsstyrelsen i stället för till examensanordnaren. Förfarande ökar transparensen och tydligheten i fråga om finansieringen av Utbildningsstyrelsens tjänster. Den föreslagna ändringen underlättar också uppföljningen av de totala kostnaderna för systemet. Förutsättningarna för anordnande av examina förblir dock oförändrade. Examensavgiften är avsedd att täcka kostnaderna för anordnandet av examen. Det föreslås att examensanordnarna ska fakturera Utbildningsstyrelsen på basis av ett avtal. För närvarande betalas examensavgiften till den som anordnar examen, så examensavgifterna genererar inte någon avgiftsinkomst som ska beaktas i statsbudgeten. Examensavgiften är 120, 140 eller 180 euro beroende på examensnivå. På årsnivå uppgår beloppet av examensavgifterna till ca 1 187 000 euro. Efter den föreslagna ändringen utgör examensavgifterna sådana avgiftsinkomster som ska beaktas i statsbudgeten.

Till paragrafen fogas enligt förslaget dessutom en bestämmelse om återbetalning av examensavgiften i vissa situationer. I praktiken har det rört sig om enstaka fall, eftersom en person som anmält sig till en examen i första hand flyttas till ett senare examenstillfälle, ifall han eller hon är förhindrad att delta i det examenstillfälle som han eller hon hade anmält sig till.

De föreslagna ändringarna genomförs kostnadsneutralt.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har positiva konsekvenser för förvaltningen samt för examenssystemets funktionalitet och kvalitet.

När det bestäms i lag om påföljderna vid fall av fusk eller brott mot ordningen, säkerställs därigenom att det finns enhetliga förfaranden i sådana situationer. Verksamheten för dem som utreder fall av fusk underlättas och snabbas upp när det finns tydliga bestämmelser att stödja sig på i detta slags situationer. Därmed blir Utbildningsstyrelsens och examensanordnarnas resursanvändning effektivare. De resurser som anslagits för själva examensprocessen kan utnyttjas effektivt, i och med att behandlingen av svikligt förfarande inte tar upp orimligt mycket tid. Hela examenssystemet kommer att fungera snabbare när man kan fokusera på systemets normala funktion. Då fallen av fusk minskar, snabbas handläggningen av examensprestationerna också upp.

Examenssystemets trovärdighet och tillförlitlighet ökar när lagen innehåller bestämmelser om påföljderna för svikligt förfarande. Intyg över avlagd allmän språkexamen används bl.a. för att påvisa språkkunskaper vid ansökan om medborgarskap, och det är av största vikt att språkkunskaperna har visats inom ramen för gängse examenspraxis. De påföljder som föreslås har större effekt för förebyggande av svikligt förfarande och brott mot ordningen än nuvarande förfarande. I och med den föreslagna ändringen kan antalet fall av fusk minskas.

Även den föreslagna bestämmelsen om återbetalning av examensavgiften inverkar på myndigheternas verksamhet. Den föreslagna bestämmelsen förenhetligar praxis för återbetalning av avgifter. I och med att det saknas bestämmelser om återbetalning av examensavgiften, föranleder förfrågningar och förhandlingar om återbetalningar mycket arbete för både Utbildningsstyrelsen och anordnarna av allmänna språkexamina. Behandlingen av ansökningar om återbetalning av examensavgifter och begäran om omprövning är nya uppgifter för Utbildningsstyrelsen, men å andra sidan minskar t.ex. omotiverade återkallelser av deltagande när lagen innehåller bestämmelser om utgångspunkterna för återbetalning av avgiften.

Till bestämmelsen om examensanordnarens uppgifter fogas att svara för övervakningen av examenstillfällena och skyldighet att utan dröjsmål underrätta Utbildningsstyrelsen om sådana situationer som avses i 6 a § 1 och 2 mom. i syfte att påföra påföljder för examinanden. De föreslagna tilläggen förtydligar examensanordnarens tillvägagångssätt vid fall av fusk samt förenhetligar praxis till denna del.

4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser

Den föreslagna regleringen beaktar examinandernas rättsskydd bättre än för närvarande och säkerställer att examina ordnas och avläggs störningsfritt för alla som deltar i examenstillfället.

Genom propositionen eftersträvas dessutom säkerställandet av en likvärdig behandling av examinanderna i situationer som gäller svikligt förfarande eller brott mot ordning och värnandet av deras rättsskydd. Samma principer tillämpas på alla fall av fusk. Information om dessa principer ska ges till alla examinander och dessutom till exempel på webbsidorna om allmänna språkexamina.

Examinandernas rättsskydd förbättras när det till lagen fogas bestämmelser om påföljder som anknyter till svikligt förfarande eller brott mot ordningen. Då vet examinanderna på förhand vilka konsekvenser eventuellt fusk eller brott mot ordningen kan leda till. Innan Utbildningsstyrelsen fattar beslut om underkännande av examensprestationen och om att examinanden inte får delta i examen i språket i fråga på sex månaders tid, ska Utbildningsstyrelsen i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) se till att frågan utreds tillräckligt och till exempel höra examinanden. Därmed säkerställs examinandens rättsskydd på förhand. Enligt förslaget får Utbildningsstyrelsens beslut överklagas genom besvär.

Till examinandens rättsskydd fogas också den föreslagna bestämmelsen om återbetalning av examensavgift. Bestämmelsen förtydligar det oklara nuläget ifråga om när den som anmält sig till examen kan få tillbaka en examensavgift som betalats, ifall personen är förhindrad att delta i examenstillfället.

De som avlägger språkexamen behöver ofta resultatet så snabbt som möjligt efter det examen avlagts. Ur examinandernas synpunkt är det viktigt att den föreslagna ändringen kan medföra att de får resultaten snabbare. Om arbetsbördan minskar på grund av färre fall av fusk, bidrar det till en effektivare allokering av resurserna då det inte går åt så mycket tid till att reda ut ett stort antal fall av fusk.

5 Alternativa handlingsvägar

I detta sammanhang föreslås endast sådana ändringar som är nödvändiga med tanke på smidigheten i arbetet för de olika aktörerna inom systemet med språkexamina samt en likvärdig behandling av examinanderna och tillgodoseendet av deras rättsskydd.

Enligt propositionen ska det till lagen om allmänna språkexamina fogas bestämmelser om påföljderna vid svikligt förfarande och brott mot ordning. Denna ändring anses nödvändig för att man i praktiken ska kunna förhindra fall av fusk och brott mot ordning. Alternativet är att inte foga någon sådan bestämmelse till lagen. I så fall skulle ingripandet i fall av fusk och i fråga om utredningen av dem emellertid alltjämt medföra extra arbete för de olika parterna i examenssystemet. Även de föreslagna ändringarna gällande examensavgiften är viktiga för ett välfungerande examenssystem.

Systemet med allmänna språkexamina är också förknippat med mer omfattande ändrings- och utvecklingsbehov som bl.a. gäller utveckling av register som stöder systemet med språkexamina, utnyttjande av digitaliseringen, avläggande av språkexamen utomlands och påvisande av kunskaper i teckenspråk. Dessa frågor och de behov av författningsändringar som de eventuellt medför kräver ytterligare utredning och fortsatt beredning, och har därför inte inkluderats i detta ändringsförslag. För att till exempel införa finskt teckenspråk som ett av språken i den allmänna språkexamen skulle det krävas ytterligare teknisk utveckling och resurser. När det gäller finlandssvenskt teckenspråk skulle det krävas en grundlig bakgrundsutredning.

6 Remissvar

Utkastet till propositionen har varit på remiss mellan den 20 maj 2022 och den 7 juli 2022. Begäran om yttrande sändes till justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Utbildningsstyrelsen, Migrationsverket, Dataombudsmannens byrå, Centret för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet, kommissionen för allmänna språkexamina och de arbetsmarknadsorganisationer som är representerade i den samt till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), anordnarna av allmänna språkexamina, Kommunförbundet och andra centrala intressentgrupper. Utlåtande begärdes av sammanlagt 87 instanser och utlåtanden lämnades av 27 instanser.

Remissinstanserna ställde sig positiva till förslaget att till lagen om allmänna språkexamina foga en bestämmelse om påföljder för svikligt förfarande och för brott mot ordningen. Förslaget ansågs bland annat minska examensanordnarnas arbetsbörda, förbättra rättsskyddet för examinanderna och öka jämlikheten. Det föreslogs vissa ändringar i den föreslagna bestämmelsen om svikligt förfarande, såsom en precisering av från och med vilken tidpunkt det sex månader långa förbudet att delta i examen ska beräknas. Justitieministeriet betonade i sitt yttrande behovet av att definiera fusk och att genom bestämmelser säkerställa att de föreslagna påföljderna står i rätt proportion till syftet med dem. Till dessa delar har den föreslagna bestämmelsen och motiveringen till den preciserats vid den fortsatta beredningen. Justitieministeriet föreslog också att den nya 6 a § i lagen kompletteras med att ett beslut om ett sex månader långt förbud mot att delta i en allmän språkexamen ska vara verkställbart även om beslutet inte vunnit laga kraft. Bestämmelsen har kompletterats till dessa delar.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets utlåtande har man i propositionen inte bedömt de konsekvenser som en påföljd på sex månader kan ha bl.a. för en persons uppehållsrätt, som i sin tur har betydelse t.ex. för dennes rätt till sociala trygghetsförmåner i Finland. Det föreslås att ett sex månader långt examensförbud ska påföras den som gjort sig skyldig till svikligt förfarande, vilket innebär att var och en har möjlighet att undvika att göra sig skyldig till detta slags förfarande. Dessutom ska examinanderna på förhand informeras om denna påföljd. Därmed kan var och en också förbereda sig på detta.

I yttrandena fästes uppmärksamhet vid att informera om följderna av svikligt förfarande eller ordningsförseelser t.ex. med hjälp av lättläst material och material på främmande språk. Enligt utlåtandet från Helsingfors stad är det oklart om anordnarens ansvar för att övervaka examinanderna ökar. Det är inte heller klart om den som övervakar examenstillfället ska informera examinanderna om eventuella påföljder. Det är enligt utlåtandet också oklart om det behövs fler övervakare av examenstillfällena. Enligt förslaget fogas till lagen om allmänna språkexamina en bestämmelse om examensanordnarnas ansvar för övervakningen av examenstillfällena. Examensanordnarna har också tidigare ordnat examenstillfällena och bl.a. övervakat dem. I och med de ändringar som föreslås blir anordnaren dock skyldig att underrätta Utbildningsstyrelsen om brott mot ordningen och svikligt förfarande vid examenstillfällena. En förutsättning för att

påföra en påföljd för brott mot ordningen är dessutom att examinanden inte upphör med förfarandet trots uppmaning från den som övervakar examenstillfället. Utbildningsstyrelsen kommer att ge examensanordnarna närmare anvisningar om hur examenstillfällena ska ordnas och även om praxis i samband med övervakningen av dem.

Ändringsförslagen angående kommissionen för allmänna språkexamina ansågs behövliga. Vid den fortsatta beredningen slopades en separat bestämmelse om kommissionens tjänsteansvar. Enligt justitieministeriets yttrande var hänvisningen till tjänsteansvar snarare förvirrande än förtydligande, eftersom det är fråga om en myndighet i anslutning till Utbildningsstyrelsen.

I remissvaren betraktades förslaget att överföra uttagandet av examensavgiften till Utbildningsstyrelsen som en positiv reform. Utbildningsstyrelsen konstaterade i sitt yttrande att det i utkastet till proposition inte nämndes vad examensavgifterna i fortsättningen ska grunda sig på. Anordnaren ska kunna täcka kostnaderna för anordnandet av examen. Vid fastställandet av examensavgifterna ska 6 § i lagen om grunderna för avgifter till staten iakttas.

Ändringen av examensavgifterna väckte också frågor. Enligt till exempel andelslaget Osuus-kunta Opetus ja ohjaus utlåtande bör betalningen av avgiften till anordnarna säkerställas utan dröjsmål. Dessutom bör det skapas en klar praxis för vad som betalningen gäller: dem som har anmält sig till examen, eller examinanderna. Samkommunen Koulutuskeskus Salpaus ansåg i sitt remissvar att det behövs anvisningar om återbetalning av examensavgiften för anordnare och examinander. Dessutom föreslog samkommunen att examensavgiften inte ska återbetalas om examinanden har handlat svikligt eller brutit mot ordningsreglerna. Även Bildningsarbetsgivarna rf föreslog i sitt utlåtande att man bör överväga att i propositionen konstatera att avgiften inte återbetalas om examinanden gjort sig skyldig till fusk eller stört ordningen vid examenstillfället. Förslaget kan bedömas längre fram, när man har information om fall av fusk och antalet sådana efter de nu föreslagna ändringarna.

I finansministeriets yttrande konstaterades att propositionen förutsätter ändringar i undervisnings- och kulturministeriets förordning om avgifter för allmänna språkexamina, som gäller till utgången av 2022. Enligt finansministeriets uppfattning skulle det vara ändamålsenligt att vid den fortsatta beredningen komplettera propositionsutkastet också i fråga om regleringen av examensavgifterna. Förslaget måste dessutom beaktas i budgeten, eftersom examensavgifterna i fortsättningen ska utgöra sådan avgiftsinkomst som ska beaktas i statsbudgeten. En ändring av avgiftsförordningen bereds som bäst vid undervisnings- och kulturministeriet.

Remissinstanserna förhöll sig positiva till ändringarna i bestämmelserna om ändringssökande. Enligt Utbildningsstyrelsen är begäran om omprövning ett bra rättsmedel som är enkelt jämfört med en domstolsbehandling. Enligt Utbildningsstyrelsen bör man dock se till att Utbildningsstyrelsen har tillräckliga resurser i och med att arbetsmängden ökar. Motiveringen till 13 § 3 mom. i utkastet till proposition sågs vid den fortsatta beredningen av propositionen över med utgångspunkt i justitieministeriets yttrande. Därtill ändrades bestämmelsen om granskning av examensprestationer så att där föreskrivs om sökande av ändring i ett beslut om bedömning av en examensprestation, eftersom det i sak är fråga om begäran om omprövning. Justitieministeriet konstaterade i sitt yttrande att det granskningsförfarande som avses i 13 § 3 mom. inverkar på förfarandet vid begäran om omprövning. Enligt justitieministeriet var det motiverat att se över bestämmelserna om granskningsförfarandet med beaktande av hur det förvaltningsrättsliga systemet gällande ändringssökande utvecklats under de senaste 10 åren, eftersom bestämmelserna om granskningsförfarandet tillkommit innan bestämmelser om förfarandet vid omprövning hade införts i förvaltningslagen. I lagen finns inga som helst procedurbestämmelser om granskningsförfarandet.

Även en del andra preciseringar i propositionen har företagits utgående från remissvaren.

Ålands landskapsregering fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid att lagstiftningen också tillämpas på Åland i fråga om avläggande av allmänna språkexamina. Därför bör 4 § i lagen om anordnande av examina vara sådan att Utbildningsstyrelsen kan ingå avtal med en sådan utbildningsanordnare som inte omfattas av de lagar som nämns i den paragrafen. Detta förslag beaktas i samband med en mer omfattande översyn av eventuella andra behov av ändringar i systemet med allmänna språkexamina.

Finlands Dövas Förbund och inrikesministeriet fäste i sina yttranden uppmärksamhet vid behovet att utöka de språk man kan avlägga allmän språkexamen i med teckenspråk. Även denna fråga granskas i samband med andra behov av att på bred front utveckla systemet med språkexamina.

I yttrandena lyftes också fram utvecklingsbehov som hänför sig till examenssystemets praktiska verksamhet. Enligt till exempel Finlands Näringsliv vore ett centralt utvecklingsobjekt att ordna allmänna språkexamina oftare än nu är fallet med tanke på att göra internationell rekrytering smidig. Andelslaget Osuuskunta Opetus ja ohjaus lyfte i sitt remissvar fram ett önskemål om att testresultaten ska fås snabbare än för närvarande.

I det propositionsutkast som var på remiss ingick också ändringsförslag som gäller registret över bedömare (8 § i lagen om allmänna språkexamina) och i registret över allmänna språkexamina (10 § i lagen om allmänna språkexamina). Förslagen skulle ha inneburit vissa ändringar i innehållet i respektive register. I utkastet till proposition bedömdes dessutom särskilt vilka konsekvenser de föreslagna ändringarna skulle ha för dataskyddet. Dessa ändringsförslag hade beretts i syfte att beakta de krav som följer av Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning (EU) 2016/679. Till exempel dataombudsmannens byrå och justitieministeriet fäste i sina yttranden uppmärksamhet vid behovet att precisera dessa utkast till bestämmelser och bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet.

Utifrån remissvaren har propositionen ändrats så att förslagen till bestämmelser om registret över bedömare och registret över allmänna språkexamina samt ett stycke som tog upp bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet har strukits. Under den fortsatta beredningen har det framkommit att det krävs en grundligare översyn av dessa register och att registrens innehåll inte kan ändras utan en helhetsbedömning av innehållet i dem. Ändringarna förutsätter eventuellt att innehållet i registren planeras på nytt och att man bygger upp nya gränssnitt för integrering av uppgifter, till exempel med studentnummerregistret. I samband med denna proposition är det inte möjligt att genomföra de ändringar som behövs. Därmed har det inte heller ansetts motiverat att i detta sammanhang beakta lagberedningen om konsekvenserna för dataskyddet.

7 Specialmotivering

2 §. Examensförvaltning. Skrivfelet i paragrafens 1 mom. i dess finska språkdräkt korrigeras. Utbildningsstyrelsen skrivs med stor begynnelsebokstav.

3 §. Kommissionen för allmänna språkexamina. Paragrafen ska ses över i sin helhet. I paragrafen föreslås mer detaljerade bestämmelser än i den nuvarande paragrafen om tillsättandet av kommissionen för allmänna språkexamina och om dess sammansättning.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska kommissionen för allmänna språkexamina liksom hittills finnas i anslutning till Utbildningsstyrelsen. Det föreslås att längden på examenskommissionens mandatperiod ändras så att den i stället för nuvarande fem år är högst tre år. Den nuvarande

mandatperioden har i praktiken visat sig vara för lång och oflexibel, och man har regelbundet blivit tvungen att byta ut personer i kommissionen. Examenskommissionen ska liksom hittills tillsättas av Utbildningsstyrelsen.

I 2 mom. föreskrivs om examenskommissionens sammansättning. Enligt förslaget ska kommissionen ha en ordförande, en vice ordförande och högst åtta andra medlemmar. Med undantag för ordföranden och vice ordföranden ska varje medlem ha en personlig ersättare. Om ordföranden, vice ordföranden, en medlem eller en ersättare avgår under mandatperioden, ska Utbildningsstyrelsen utse en ny medlem i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden. Närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och tillsättande av dem finns för närvarande i 1 § i förordningen om allmänna språkexamina, men nu föreslås det att 1 och 2 mom. i den bestämmelsen överförs till lagen. För närvarande kan kommissionen ha högst nio medlemmar, bland vilka ordföranden och vice ordföranden förordnas. Efter den föreslagna ändringen kan kommissionen ha sammanlagt tio medlemmar, vilket möjliggör en något större sammansättning än för närvarande.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de instanser som medlemmarna i examenskommissionen ska företräda. Bland kommissionens medlemmar ska det finnas sakkunskap i åtminstone språkundervisning, testning av språkkunskaper samt den språkkunskap som behövs på arbetsmarknaden. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 1 § 1 mom. i den gällande förordningen.

Enligt 4 mom. ska Utbildningsstyrelsen liksom för närvarande besluta om arvoden till kommissionens medlemmar.

I 5 mom. finns ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och behandlingen av ärenden i kommissionen. Avsikten är att det genom förordning av statsrådet på samma sätt som för närvarande ska föreskrivas om kommissionens sekreterar- och kansliuppgifter samt om eventuella sektioner. Utöver dessa fogas till 1 § i statsrådets förordning en bestämmelse om att kommissionen för allmänna språkexamina kan kalla permanenta eller tillfälliga sakkunniga samt vid behov även höra andra sakkunniga. Genom förordning av statsrådet ska det liksom för närvarande också föreskrivas om kommissionens möten och beslutsfattande. Däremot ska det i förordningen inte längre finnas bestämmelser om tillsättande av kommissionen, utan bestämmelser om den ska finnas i lag.

3 a §. Kommissionens uppgifter. Den föreslagna paragrafen är ny. För tydlighetens skull föreskrivs det om examenskommissionens uppgifter i en separat paragraf. Enligt 1 mom. har kommissionen utöver vad som föreskrivs i 13 § 3 mom. till uppgift att behandla principiella frågor som hänför sig till utvecklingen av allmänna språkexamina och frågor som är viktiga för samhället eller för examinanderna samt att ta initiativ till utvecklingen av språkexamina. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen 3 § 2 mom. i den gällande lagen. På samma sätt som för närvarande får närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om kommissionernas uppgifter finns i 2 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina.

Eftersom kommissionen för allmänna språkexamina är en myndighet, tillämpas allmänna förvaltningslagar på den, såsom förvaltningslagen, offentlighetslagen, dataskyddslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) och språklagen (423/2003). En separat hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna behövs således inte längre, liksom inte heller den separata bestämmelse om tjänsteansvar som ingår i den gällande lagen.

4 §. Anordnande av examina. Enligt förslaget ändras den föråldrade författningshänvisningen i 1 mom. så att den hänvisar till den gällande gymnasielagen (714/2018). Samtidigt förtydligas paragrafens struktur, men innehållsmässigt motsvarar den gällande bestämmelsen.

5 §. Examensanordnarnas uppgifter. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. 2 punkten har examensanordnarna till uppgift att informera om examina. Bestämmelsens ordalydelse ska förkortas, men även efter den föreslagna ändringen ska examensanordnarna informera om examina så att alla medborgargrupper har lika möjligheter att delta i examina. När man informerar om examina, ska det fortfarande beaktas att den som önskar delta i en examen också ska ha möjlighet att delta på regional nivå. Examensanordnarna ska se till att informera lokalt, medan Utbildningsstyrelsen har helhetsansvaret för att informera om examina.

Till 1 mom. fogas enligt förslaget en ny 3 punkt enligt vilken examensanordnarna ska ansvara för övervakningen av examenstillfällena. Till examensanordnarens övervakningsskyldighet hör bl.a. alla föregripande åtgärder som syftar till att förhindra brott mot ordningen och svikligt förfarande vid examenstillfällena. Examensdeltagarna ska t.ex. före examenstillfället och deltagandet i examen informeras om påföljderna för svikligt förfarande eller brott mot ordningen. Examinanden ska vid behov uppmanas att upphöra med ett sådant förfarande. Utbildningsstyrelsen ska ge examensanordnarna anvisningar om detta.

Till 1 mom. fogas också en ny 4 punkt enligt vilken examensanordnaren är skyldig att utan dröjsmål underrätta Utbildningsstyrelsen om sådana situationer som avses i 6 a § 1 och 2 mom. i syfte att påföra examinanden påföljder. Examensanordnaren ska underrätta Utbildningsstyrelsen om examinanden har brutit mot ordningen eller gjort sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gjort sig skyldig till försök till fusk vid examenstillfället. Utbildningsstyrelsen ska underrättas även ifall examinanden inte har fått slutföra examen på grund av sitt förfarande. Anmälan ska göras till Utbildningsstyrelsen utan dröjsmål, dvs. så snart som möjligt efter det att examinanden brutit mot ordningen, gjort sig skyldig till svikligt förfarande, medverkat till svikligt förfarande eller gjort sig skyldig till försök till fusk. Detta behövs för att ärendet ska kunna utredas så snabbt som möjligt. I praktiken anmäler examensanordnarna dessa fall snabbt, ofta till och med inom några dagar.

På examensanordnare som sköter offentliga förvaltningsuppgifter tillämpas de allmänna förvaltningslagarna, eftersom de svarar för övervakningen av examenstillfällena och eftersom påförandet av påföljder för brott mot ordningen eller för svikligt förfarande grundar sig på deras anmälan. En förutsättning för påförande av påföljd för brott mot ordningen är dessutom att examinanden inte har avslutat sitt förfarande trots uppmaning från den som övervakar examenstillfället.

Till paragrafen fogas enligt förslaget ett nytt 2 mom. enligt vilket lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska tillämpas på examensanordnaren när denne behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina. Enligt 24 § 22 punkten i offentlighetslagen är myndighetshandlingar sekretessbelagda om de innehåller uppgifter om inträdesprov eller andra prov eller test, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle äventyra provens eller testens syfte eller en användning av testen i framtiden. En hänvisningsbestämmelse till offentlighetslagen behövs för att framhäva hur allvarlig och viktig saken är. I praktiken har det förekommit situationer där en examensanordnare inte har sört för att behandla testmaterialet på det sätt som förutsätts i offentlighetslagen.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. får närmare bestämmelser om examensanordnarnas uppgifter och innehållet i de avtal som gäller dessa utfärdas genom förordning av statsrådet. Motsvarande bemyndigande finns i 2 mom. i den gällande paragrafen.

6 a §. Påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Den föreslagna paragrafen är ny. Till lagen fogas bestämmelser om påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Enligt 1 mom. betraktas en examinands examensprestation som underkänd, om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av den som övervakar examenstillfället. Brott mot ordningen är ett beteende som stör examenstillfället eller andra examinander.

Enligt 2 mom. underkänns en examinands examensprestation också om examinanden gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk vid examenstillfället. Dessutom föreslås examinanden förlora rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället.

Enligt den föreslagna bestämmelsen betraktas som fusk en oärlig gärning eller underlåtelse som har som syfte att ge en felaktig bild av de egna kunskaperna eller en annan persons kunskaper. Med fusk avses att man i ett prov använder förbjudna metoder eller hjälpmedel. Som fusk betraktas exempelvis "luntning", samtal eller annat än ett eventuellt på förhand godkänt anlitande av utomstående hjälp, avläggande av provet för någon annans räkning samt all slags kopiering och lagring av provet. Med svikligt förfarande jämföras medverkan till svikligt förfarande och försök till fusk. Tidsfristen på sex månader räknas från dagen för det examenstillfälle då examinanden gjort sig skyldig till svikligt förfarande, medverkat till svikligt förfarande eller gjort sig skyldig till försök till fusk.

Enligt förslaget kan Utbildningsstyrelsen annullera deltagandet, om examinanden redan har hunnit anmäla sig för att på nytt avlägga examen. I praktiken kan det vara möjligt att examinanden under utredningens gång hinner anmäla sig för att på nytt avlägga examen. Därmed bör Utbildningsstyrelsen i ett sådant fall ha möjlighet att annullera anmälan. Om examinanden redan har avlagt examen med godkänt resultat, fastställs prestationen dock.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. är det Utbildningsstyrelsen som fattar beslut om att en examensprestation ska betraktas som underkänd och om att examinanden inte får delta i examen i språket i fråga inom sex månader från dagen för examenstillfället. Enligt förslaget verkställs beslutet trots att besvär anförts, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten. Utbildningsstyrelsens beslut om ett temporärt förbud mot deltagande i ett prov är således verkställbart även om beslutet inte har vunnit laga kraft, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten av det.

Vid beslutsfattandet ska bestämmelserna i förvaltningslagen iakttas. I 31 § 1 mom. i förvaltningslagen konstateras att en myndighet ska se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten ska i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Enligt 34 § 1 mom. i förvaltningslagen ska en part innan ett ärende avgörs ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och avge sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras. Innan beslutet fattas ska examinanden underrättas om vilken gärning han eller hon misstänks för samt höras, och därtill ska Utbildningsstyrelsen inhämta annan sådan utredning i ärendet som behövs. Utbildningsstyrelsen ska höra examensanordnaren och eventuellt andra aktörer som kan bidra till att avklargöra vad som tilldragit sig i situationen i fråga. Enligt förslaget får omprövning av Utbildningsstyrelsens skriftliga beslut begäras hos förvaltningsdomstolen.

7 §. Bedömare av examina. Bestämmelsen i 2 mom. om bedömarens tjänsteansvar ändras enligt förslaget så att den ska innehålla en hänvisning till bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar finns i 40 kap. i strafflagen, och sträcker sig med stöd av definitionsbestämmelsen i 40 kap. 11 § 5 punkten också till utövning av offentlig

makt utanför myndighetsorganisationen. Enligt den bestämmelsen avses med en person som utövar offentlig makt den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter (a-punkten). För det andra avses med en person som utövar offentlig makt den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han eller hon med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet ska delta i beredningen av sådana beslut som avses ovan på det sätt som beskrivs i bestämmelsen (b-punkten).

Bedömarna utövar offentlig makt när de bedömer examensprestationerna på basis av vilka examen anses ha avlagts och ett examensintyg utfärdas. De handlar således under tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna lag. Bedömarna ska också iaktta allmänna förvaltningslagar när de sköter uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelserna om jäv i 27—29 § i förvaltningslagen är särskilt viktiga för att säkerställa att bedömarna är opartiska.

I denna lag är det inte nödvändigt att hänvisa till de allmänna förvaltningslagarna, eftersom dessa tillämpas med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också till enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag. Därmed föreslås att den gällande hänvisningen till förvaltningslagen i momentet stryks.

9 §. Examensintyg. Enligt bestämmelsen ges examinanden ett intyg där bedömningen av genomgången examen och examensnivå ingår. I bestämmelsen stryks det onödiga bemyndigandet att bestämmelser om undertecknande av intyg utfärdas genom förordning av statsrådet. Det centrala är att rätten för den som deltagit i en examen att få ett intyg över examen regleras i lag. Examensintygen undertecknas av ordföranden för kommissionen för allmänna språkexamina, vilket framgår av 2 § om kommissionens uppgifter i statsrådets förordning. I bestämmelsens svenska språkdräkt byts ordet bevis ut mot intyg.

11 §. Examensavgift. Enligt förslaget ändras paragrafen så att det enligt 1 mom. är Utbildningsstyrelsen och inte examensanordnaren som tar ut en avgift av examinanderna. Dessutom stryks ur paragrafen den mening enligt vilken de genomsnittliga kostnaderna för att ordna examens-tillfällen läggs till grund för bestämningen av examensavgifterna. Examensavgifterna tas ut för att täcka kostnaderna för ordnande av allmänna språkexamina. Bestämmelser om beloppet på examensavgiften på olika kunskapsnivåer utfärdas även i fortsättningen genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som bestäms om avgifter för offentligt-rättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Enligt 6 § i den lagen ska storleken på den avgift som staten uppbär för en offentligt-rättslig prestation i regel motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen (*självkostnadsvärde*). För en eller flera myndigheters prestationer av samma slag får enligt 6 § 2 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten fastställas en lika stor avgift även om kostnaderna för utförandet är olika. När storleken av en sådan fast avgift bestäms, ska den genomsnittliga totalkostnaden för prestationen beaktas. Enligt 3 mom. i samma paragraf får det bestämmas att en avgift allmänt uppbärs till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde eller att avgift inte alls ska uppbäras, om det finns grundad anledning till detta av orsaker som hänför sig till hälso- och sjukvård, andra sociala ändamål, rättsvård, miljövård, utbildningsverksamhet eller allmän kulturverksamhet eller av orsaker som kan jämföras med dessa.

Enligt den gällande bestämmelsen tas examensavgiften ut av examensanordnaren. Avgifter som hänför sig till examenssystemet för allmänna språkexamina tas således ut av både examensanordnarna och Utbildningsstyrelsen, som får en avgift för granskning enligt 13 § 2 mom. i den

gällande lagen samt en avgift för anteckning i registret över bedömare, om vilka det föreskrivs genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Det tydligaste vore att också examensavgiften ska betalas till Utbildningsstyrelsen, som svarar för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling samt tillsynen över det. Enligt förslaget ska examensanordnarna fakturera Utbildningsstyrelsen på basis av ett avtal. Förutsättningarna för anordnande av examina förblir dock oförändrade.

Till paragrafen fogas enligt förslaget ett nytt 2 mom., enligt vilket examensavgiften återbetalas till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas dock inte, om examensanordnaren inte informerats om personens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning av avgiften ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från examensdagen. Tillräcklig utredning om sjukdom eller annat förhinder ska läggas fram, såsom ett läkarintyg av vilket sjukdomen eller något annat särskilt vägande skäl framgår. Den som anmält sig ska på ett trovärdigt sätt kunna visa att han eller hon inte har kunnat delta i examen på grund av sjukdom eller av något annat särskilt vägande skäl. Ett sådant annat särskilt vägande skäl som avses i bestämmelsen kan t.ex. vara en exceptionell situation i likhet med coronaviruspandemin, som begränsar deltagandet i examenstillfällen.

Examensanordnarna orsakas extra arbete och kostnader på grund av dem som inte deltar i ett examenstillfälle, trots att de har anmält sig till det. Därmed får den läroanstalt som ordnar examen inte ersättning för allt arbete som utförts för examen. Särskilt de ändringar och annulleringar som gjorts under de sista veckorna före examensdagen medför onödiga utgifter för anordnarna, eftersom tidsplanen och gruppindelningen för examensdagen redan har fastställts och övervakarna har reserverats. Således är kostnaderna för övervakningen desamma, även om flera deltagare uppskjuter eller annullerar sitt deltagande. En person som inte deltar i ett examenstillfälle tar också ofta en examensplats av någon annan eventuell examinand. Det är således motiverat att avgiften inte återbetalas utan särskilt vägande skäl.

Återbetalning av avgiften förutsätter också att den som anmält sig till examen inte kan delta i följande examen på samma nivå som ordnas i samma språk. I praktiken har den som anmält sig till examen i första hand erbjudits möjlighet att delta i följande examenstillfälle, om han eller hon är förhindrad att delta i den examen som han eller hon anmält sig till och redan har betalat.

Dessutom förutsätter återbetalningen av avgiften att den som anmält sig till examen underrättar examensanordnaren om sitt förhinder före examenstillfället och lämnar in en ansökan om återbetalning av avgiften till Utbildningsstyrelsen inom två veckor från examensdagen.

Enligt förslaget får i frågan om Utbildningsstyrelsens beslut om återbetalning av avgift begäras omprövning hos Utbildningsstyrelsen på det sätt som anges i förvaltningslagen, vilket framgår av 13 § 1 mom. i denna lag.

I 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om sökande av ändring i beslut om påförande av avgift för offentligrättsliga prestationer. Enligt bestämmelsen får omprövning av ett beslut som gäller påförande av avgift enligt 6 § i lagen om grunderna för avgifter till staten begäras inom sex månader från det att avgiften påfördes på det sätt som anges i förvaltningslagen. Enligt bestämmelsen får ett beslut med anledning av en begäran om omprövning överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996, numera lagen om rättegång i förvaltningsärenden 808/2019). Förvaltningsdomstolens beslut får inte överklagas genom besvär.

13 §. Ändringssökande. I 1 mom. föreskrivs om sökande av ändring i sådana beslut av Utbildningsstyrelsen som avses i 7 § 1 mom. och som gäller anteckning i registret över bedömare och i sådana beslut av Utbildningsstyrelsen som avses i 11 § 2 mom. och gäller återbetalning av examensavgiften. Omprövning av dessa beslut får begäras hos Utbildningsstyrelsen i enlighet med vad som i förvaltningslagen föreskrivs om begäran om omprövning. Begäran om omprövning är ett enklare och snabbare sätt att söka ändring än genom besvär, vilket innebär att den lämpar sig för dessa situationer. De allmänna bestämmelserna om omprövningsförfarande finns i 7 a kap. i förvaltningslagen. När omprövning av dessa beslut får begäras hos Utbildningsstyrelsen, får ändring i dem inte sökas genom besvär. Däremot får Utbildningsstyrelsens beslut med anledning av begäran om omprövning överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar gällande 1 mom. om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen. Ett beslut som avses i denna lag får i regel överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Bestämmelsen ska uppdateras så att det hänvisas till lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Utbildningsstyrelsens beslut enligt 6 a § om underkännande av en examensprestation och om att examinanden inte får delta i examen i språket i fråga för sex månader på nytt på grund av att examinanden gjort sig skyldig till svikligt förfarande eller brutit mot ordningen gäller individens rättigheter och ska således enligt 21 § i grundlagen kunna föras till domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan för behandling. I ärenden som gäller administrativa påföljder är det med tanke på examinandens rättsskydd motiverat att ärendet snabbt kan föras till domstol för prövning. Regleringen är till denna del i linje med till exempel bestämmelserna om ändringssökande i lagen om studentexamen (502/2019).

Paragrafens 3 mom. motsvarar till sitt innehåll gällande 2 och 3 mom. I fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation får omprövning dock begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen inom 14 dagar från det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. Ansökan om granskning är i själva verket en begäran om omprövning, och i den föreslagna paragrafen föreskrivs därför om omprövning av bedömningen av en provprestation, i stället för om granskning av prestationen. Omprövning av ett beslut får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). På omprövningsförfarandet tillämpas 7 a kap. i förvaltningslagen. I den gällande bestämmelsen stryks samtidigt såsom överflödigt meningen enligt vilken ändring i ett beslut om bedömning av en examensprestation inte får sökas genom besvär. Ett motsvarande besvärsförbud ingår i de allmänna bestämmelserna i 7 a kap. i förvaltningslagen.

Enligt föreslagna 3 mom. får ett beslut med anledning av en begäran om omprövning inte överklagas genom besvär. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll gällande 3 mom., enligt vilket beslut om en granskning inte får överklagas genom besvär. Vid omprövning är det fråga om att en och samma prestation bedöms på nytt, och antalet omtagningstillfällen av en allmän språkexamen har inte begränsats. Om det vore möjligt att överklaga ett beslut med anledning av en begäran om omprövning, skulle det förutsätta att även de som behandlar besvären har ingående sakkunskap om språkexamina. Ett eventuellt överklagande skulle kunna framskjuta och fördröja beslutsprocessen, vilket även vore oändamålsenligt och därmed i praktiken inte skulle öka examinandens rättsskydd.

Ett besvärsförbud av motsvarande slag finns till exempel i 84 § 2 mom. i universitetslagen (558/2009, ändr. 960/2015).

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina revideras. Enligt förslaget ska det föreskrivas mer heltäckande om tillsättandet av kommissionen och dess sammansättning i 3 § i lagen om allmänna språkexamina, dit bestämmelserna i 1 § 1 och 2 mom. i den gällande statsrådsförordningen om allmänna språkexamina överförs. Således ska det inte längre ingå några bestämmelser om tillsättande av examenskommissionen i statsrådets förordning. Däremot ska närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och behandlingen av ärenden i kommissionen för allmänna språkexamina fortfarande utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om bl.a. skötseln av sekreterar- och kansliuppgifterna samt om kommissionens arbete via sektioner ska liksom för närvarande utfärdas genom förordning av statsrådet. Till förordningen fogas också en bestämmelse om kommissionens möjlighet att höra sakkunniga. I statsrådets förordning finns dessutom bestämmelser om kommissionens sammanträden och beslutsfattande i examenskommissionen.

Enligt propositionen ska examensanordnaren utöver de nuvarande uppgifterna svara för övervakningen av examenstillfällena och utan dröjsmål underrätta Utbildningsstyrelsen om de situationer som avses i de föreslagna 6 a § 1 och 2 mom. i syfte att påföra påföljder för examinanden. Därför kompletteras också 6 § i statsrådets förordning om allmänna språkexamina, som gäller avtal om ordnande av examina.

Utkastet till förordning finns som bilaga till denna proposition. Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om allmänna språkexamina ska enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 2023, liksom lagen.

9 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Enligt förslaget fortsätter den nuvarande kommissionen för allmänna språkexamina sin verksamhet till slutet av mandatperioden, i praktiken fram till den 31 december 2024. Bestämmelserna om kommissionens mandattid och sammansättning i denna lag ska tillämpas när följande examenskommission tillsätts.

10 Verkställighet och uppföljning

Avsikten är att harmoniseringen av tolkningar och förfaranden som hänför sig till verkställigheten av lagen ska ombesörjas genom anvisningar till kommissionen för allmänna språkexamina samt examensanordnarna. Utbildningsstyrelsen ska ge examensanordnarna anvisningar till exempel om praxis i samband med övervakningen av examenstillfällena.

11 Förhållande till andra propositioner

Vid inrikesministeriet har man berett en ändring av medborgarskapslagen som avses träda i kraft den 1 januari 2023. Genom ändringen uppdateras och preciseras bl.a. bestämmelserna om påvisande av språkkunskaper i 17 § i medborgarskapslagen. Enligt 17 § 1 mom. 6—8 punkten kan uppfyllandet av språkkunskapskravet visas genom 6) sådan yrkesinriktad grundexamen på finska eller svenska som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller landskapslagen om gymnasieutbildning (Ålands författningssamling 2011:13), 7) sådan yrkesexamen eller specialyrkesexamen på finska eller svenska som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), lagen om yrkesutbildning eller

landskapslagen om gymnasieutbildning, 8) sådana studier i finska eller svenska eller mognadsprov på finska eller svenska som påvisar tillfredsställande förmåga och som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina och specialiseringsutbildningar (794/2004), 8 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) eller 7 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (1129/2014).

Enligt det nya 17 § 2 mom. kan uppfyllandet av språkkunskapskravet också visas med intyg över att sökanden har beviljats rätt att vara verksam som sådan translator som avses i lagen om auktoriserade translatorer (1231/2007) eller lagen om auktoriserade translatorer (1148/1988) och vars språk är finska eller svenska. Dessutom kan språkkunskaperna visas med ett intyg över att sökanden är införd i det register över rättstolkare som avses i lagen om rättstolkregistret (1590/2015). Genom intyget kan språkkunskaperna visas, även om rättigheten eller registreringen inte längre gäller.

De ändringar som föreslås i medborgarskapslagen har inga konsekvenser för behandlingen av denna proposition.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De ändringar som föreslås i propositionen har betydelse särskilt med tanke på jämlikheten enligt 6 § och rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Denna allmänna jämlikhetsklausul innehåller ett förbud mot godtycke och ett krav på lika behandling i likadana fall. Enligt förbudet mot diskriminering i 2 mom. i paragrafen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att säkerställa att de som avlägger språkexamen behandlas lika i situationer som gäller svikligt förfarande eller brott mot ordningen i samband med avläggande av en allmän språkexamen.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. I paragrafens 2 mom. fastställs det att offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

Avsikten har varit att utvidga användningen av omprövningsbegäran som rättsmedel. Avsikten är att en begäran om omprövning som första skede av ändringssökandet ska vara så omfattande som möjligt, och att endast sådana ärenden som det inte lämpar sig för ska stanna utanför bestämmelserna om omprövning. Omprövningssystemet har således tagits i bruk t.ex. i lagstiftningen om avgifter, så som lagen om grunderna för avgifter till staten. Med tanke på lagstiftningens enhetlighet vore det motiverat att lagstiftningen om avgifter inom olika förvaltningsområden möjliggjorde ibruktagande av omprövning före det egentliga ändringssökandet. (RP 226/2009 rd, s. 33)

I omprövningsförfarandet kan felaktiga beslut rättas snabbare och smidigare än vid domstol. I omprövningsskedet kan en part också lägga fram kompletterande utredningar som beaktas när begäran om omprövning avgörs. Även i det fall att begäran om omprövning inte leder till att beslutet ändras, minskar beaktandet av ny utredning, och motiveringen till ett beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning minskar behovet att överklaga ärendet genom att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen. Syftet har varit att omprövningssystemet ska vara i

bruk som första skede av ändringssökandet i alla sådana ärendegrupper som det lämpar sig för. Omprövningsförfarandet lämpar sig väl för ärendegrupper där man rutinmässigt avgör en stor mängd likartade ärenden och där motiveringen till beslutet är knapphändig. Då kan en part i detta skede få en mer detaljerad motivering till beslutet än i det första skedet i fråga om de faktorer som han eller hon framför i sin begäran om omprövning. Dessutom anses omprövningsförfarandet lämpa sig också för ärenden där det i besvärsskedet ofta framställs tilläggsutredning som påverkar saken samt för rättsligt enkla ärenden och ärenden i fråga om vilka det redan finns etablerad rättspraxis. Omprövningsförfarandet anses lämpa sig också för andra situationer där något annat än rättslig specialexpertis har en viktig betydelse i beslutsfattandet. En begäran om omprövning lämpar sig däremot inte för ärenden som är särskilt betydelsefulla med tanke på parternas rättsskydd, i vilka det är viktigt att vid behov snabbt hänskjuta saken till domstolsprövning. Sådana ärenden är t.ex. ärenden som gäller påförande av administrativa påföljder och utdömande av vite. Också andra ärendegrupper där ärendet utreds synnerligen grundligt redan i första skedets förvaltningsförfarande eller till vilka det i allmänhet hänförs sig krävande rättslig prövning ska stanna utanför omprövningsförfarandet. Då kan omprövningsskedet onödigt förlänga den totala längden på ärendets behandling. (RP 230/2014 rd, s. 40—43, GrUU 55/2014 rd)

Syftet med omprövningsförfarandet är att till denna del trygga de garantier för god förvaltning som avses i 21 § 2 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett att omprövningsförfarandet på sätt och vis kan ses som det första steget i processen för att söka ändring, fastän det inte handlar om rättskipning i domstol. Därför kan det inte uppfylla kravet i grundlagens 21 § att var och en har rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. (GrUU 32/2012 rd, s. 3/II, GrUU 55/2014 rd)

Enligt propositionen ska bestämmelserna om ändringssökande i lagen om allmänna språkexamina uppdateras. En omedelbar rätt att söka ändring hos förvaltningsdomstolen i ett beslut som gäller påföljder för svikligt förfarande eller för brott mot ordning är viktig med tanke på rättsskyddet för den som avlägger allmän språkexamen. I ärenden som gäller administrativa påföljder är det med tanke på examinandens rättsskydd motiverat att ärendet snabbt kan föras till domstol för prövning. I sådana fall har ärendet också utretts grundligt redan när förvaltningsbeslutet fattades. Däremot föreslås att omprövning av Utbildningsstyrelsens beslut om återbetalning av en avgift eller anteckning i registret över bedömare på grund av beslutets karaktär i första hand ska kunna begäras hos Utbildningsstyrelsen. I sådana fall är annan än juridisk specialsak kunskap av stor betydelse. Där lämpar sig ett enklare och snabbare sätt att söka ändring än överklagande.

Enligt grundlagsutskottet ska de allmänna grunderna för administrativa påföljder i enlighet med 2 § 3 mom. i grundlagen fastställas i lag, eftersom det innebär utövning av offentlig makt att påföra sådana avgifter. Lagen ska innehålla klara och specifika bestämmelser om grunderna för en påföljd och dess belopp och om rättsskyddet (se t.ex. GrUU 28/2014, GrUU 32/2005 rd, GrUU 55/2005 rd).

I 6 a § i lagen om allmänna språkexamina föreskrivs om administrativa påföljder för brott mot ordning samt för svikligt förfarande, för medverkan till svikligt förfarande och för försök till fusk. Påföljden för att examinandens bryter mot ordningen är enligt förslaget att examinandens examensprestation betraktas som underkänd, om han eller hon inte upphör med förfarandet trots uppmaning från den som övervakar examenstillfallet. Påföljden för den som gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk är, utöver att examen betraktas som underkänd, att examinandens förlorar rätten att delta i examen för sex månader från dagen för examenstillfallet.

De påföljder som föreslås i denna paragraf är motiverade för att trygga att systemet med språkexamina fungerar störningsfritt, trovärdigt och tillförlitligt. Genom intyg över avlagd allmän språkexamen visas språkkunskaper till exempel vid ansökan om medborgarskap, och det är av största vikt att språkkunskaperna har visats genom normal examenspraxis. Det är mycket klandervärt att göra sig skyldig till svikligt förfarande, medverka till sådant förfarande eller göra sig skyldig till försök till fusk i samband med deltagande i en allmän språkexamen och man förhåller sig strängt till detta. Medverkan till fusk och försök därtill betraktas som lika klandervärda förfaranden som svikligt förfarande, eftersom även detta äventyrar tillförlitligheten hos examenssystemet. Tidsfristen på sex månader har ansetts vara en proportionell påföljd, eftersom påföljden ska vara tillräckligt effektiv för att man med hjälp av den i praktiken ska kunna förhindra svikligt förfarande. En person ska ha möjlighet att anmäla sig på nytt för att avlägga språkexamen efter tidsfristen på sex månader, och antalet tillfällen för deltagande i examen har inte begränsats. Till exempel i jämförelse med studentexamen ordnas det ofta allmänna språkexamina, eftersom t.ex. examina på medelnivå i finska ordnas sex gånger om året. En person som på grund av fusk har meddelats ett förbud på sex månader har möjlighet att relativt snabbt delta på nytt i examen. I praktiken går personen endast miste om två examenstillfällen.

Det är också klandervärt att bryta mot ordningen vid examenstillfället, eftersom möjligheten att delta i examen utan avbrott och störningar är viktig för de övriga examinanderna och examenstillfället ska kunna ordnas på ett tryggt sätt. Att bryta mot ordningen ska dock inte betraktas som lika klandervärd verksamhet som svikligt förfarande, medverkan till svikligt förfarande eller försök till fusk, och således är påföljden för brott mot ordningen inte ett sex månader långt förbud mot deltagande i examen. För att en examen ska kunna underkännas på grund av brott mot ordningen krävs det också att examinanden inte har korrigerat sitt förfarande trots uppmaning från övervakaren av examenstillfället.

De föreslagna påföljderna står således i rätt proportion till examinandens gärning. Beslut om påföljder ska alltid fattas av Utbildningsstyrelsen och det ska också vara möjligt att överklaga beslutet.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, utfärdas den av statsrådet. Enligt propositionen ska bestämmelserna om kommissionen för allmänna språkexamina i lagen preciseras. Bestämmelserna om tillsättande av kommissionen ska ingå i lagen, men närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och behandlingen av ärenden i kommissionen ska fortfarande finnas i statsrådets förordning. Bemyndigandet i 3 § 3 mom. i den gällande lagen preciseras i enlighet med detta. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis fäst uppmärksamhet vid exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om bemyndigande (se t.ex. GrUU 38/2013 rd och GrUU 11/2014 rd).

De bemyndiganden att utfärda förordningar som ingår i lagförslaget gäller inte grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och hör inte heller i övrigt till området för lag. I de föreslagna bestämmelserna om bemyndiganden är det till exempel fråga om sådana praktiska arrangemang och detaljer av lagteknisk natur som kan regleras av den som utfärdar förordning utan att det strider mot 80 § i grundlagen (se GrUU 18/2005 rd).

I 81 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs det om avgifter som statliga myndigheter tar ut för sin verksamhet. Enligt den ska bestämmelser om avgifter och de allmänna grunderna för storleken på avgifterna utfärdas genom lag. Det ska genom lag på allmän nivå bestämmas vilka tjänsteåtgärder, tjänster och varor det kan tas ut en avgift för och vilket slags prestationer som är helt

avgiftsfria. Likaså ska det genom lag bestämmas om de principer som ska följas vid fastställandet av avgifternas storlek, exempelvis om beaktande av självkostnadsvärdet eller iakttagande av företagsekonomiska principer. Bestämmelsen gäller alla statliga ämbetsverk och inrättningar. Grundlagsutskottet har bland annat fäst uppmärksamhet vid bemyndiganden att utfärda avgiftsförordningar (se GrUU 20/2007 rd).

I 11 § i lagen om allmänna språkexamina föreskrivs det om den examensavgift för allmänna språkexamina som för närvarande betalas till examensanordnaren. Bestämmelser om beloppet på examensavgiften på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som bestäms om avgifter för offentligt rättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Enligt propositionen ska 11 § ändras så att examensavgiften betalas till Utbildningsstyrelsen, vilket ökar tydligheten och transparensen i fråga om finansieringen av systemet med språkexamina. I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om återbetalning av examensavgiften. Bestämmelsen är viktig för att garantera enhetlig praxis för återbetalning av examensavgifter och examinandens rättsskydd.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Till uppgifterna för en examenskommission för allmänna språkexamina hör utövning av offentlig makt, och därför ska bestämmelser om de allmänna grunderna för kommissionen utfärdas genom lag (se t.ex. GrUU 12/2004 rd). Förslaget innehåller en bestämmelse om kommissionens uppgifter som i sak motsvarar den gällande lagstiftningen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Grundlagsutskottet har understrukit betydelsen av att rättssäkerheten och god förvaltningssed säkerställs genom bestämmelser när förvaltningsuppgifter förs över på andra än myndigheter (GrUU 5/2014 rd, GrUB 10/1998 rd). Detta förutsätter i regel att ärendet behandlas i enlighet med de allmänna förvaltningslagarna och att de som behandlar ärendena handlar under tjänsteansvar (GrUU 53/2014 rd, GrUU 5/2014 rd, GrUU 11/2006 rd, GrUU 33/2004 rd, GrUU 46/2002 rd). I enlighet med grundlagsutskottets praxis är det inte längre nödvändigt att på grund av 124 § i grundlagen ta in en hänvisning till allmänna förvaltningslagar, eftersom de allmänna förvaltningslagarna med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, myndighetsdefinition eller kraven för en enskild att tillhandahålla språkliga tjänster också tillämpas på enskilda när de fullgör offentliga förvaltningsuppgifter (GrUU 27/2014 rd, GrUU 5/2014 rd, s. 4, GrUU 23/2013 rd, GrUU 10/2013 rd, GrUU 37/2010 rd, GrUU 13/2010 rd, GrUU 42/2005 rd). De bedömare som avses i denna lag sköter offentliga förvaltningsuppgifter och därför tillämpas de allmänna förvaltningslagarna på dem utan någon separat hänvisning. Allmänna förvaltningslagar ska också tillämpas på examensanordnare eftersom de övervakar ett examenstillfälle samt underrättar Utbildningsstyrelsen om att en examinand gjort sig skyldig till brott mot ordningen eller fusk vid examenstillfället i syfte att Utbildningsstyrelsen ska påföra examinanden påföljder för detta. Enligt förslaget ges bedömare och examensanordnarna inte uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt.

Enligt propositionen fogas till 5 § 2 mom. i lagen om allmänna språkexamina en bestämmelse enligt vilken lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska tillämpas på examensanordnaren när examensanordnaren behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina. Syftet med detta är att säkerställa att examensanordnarna vid behandlingen av testmaterialet beaktar bestämmelserna om sekretess i offentlighetslagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) den finska språkdräkten i 2 § samt 3 §, 4 § 1 mom., 5 §, 7 § 2 mom. och 9, 11 och 13 §, av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 543/2017, samt
fogas till lagen nya 3 a och 6 a § som följer:

3 §

Kommissionen för allmänna språkexamina

I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns en kommission för allmänna språkexamina, vilken tillsätts av Utbildningsstyrelsen för högst tre år i sänder.

Kommissionen har en ordförande, en vice ordförande och högst åtta andra medlemmar. Med undantag för ordföranden och vice ordföranden ska varje medlem ha en personlig ersättare. Om ordföranden, vice ordföranden, en medlem eller en ersättare avgår under mandatperioden, utser Utbildningsstyrelsen en ny medlem i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

Bland kommissionens medlemmar ska det finnas sakkunskap i åtminstone språkundervisning, testning av språkkunskaper samt den språkkunskap som behövs på arbetsmarknaden.

Utbildningsstyrelsen beslutar om arvoden till kommissionens medlemmar.

Närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och om behandlingen av ärenden i kommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 a §

Kommissionens uppgifter

Utöver vad som föreskrivs i 13 § 3 mom. har kommissionen för allmänna språkexamina till uppgift att behandla principiella frågor som hänför sig till utvecklingen av allmänna språkexamina och frågor som är viktiga för samhället eller för examinanden samt att ta initiativ till utvecklingen av språkexamina. Närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med

- 1) högskolor samt statliga ämbetsverk och inrättningar,
- 2) sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har
 - a) tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
 - b) tillstånd att ordna utbildning enligt gymnasielagen (714/2018),
 - c) tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), eller

- d) tillstånd att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
 - 3) en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning,
 - 4) andra än i 1—3 punkten avsedda registrerade samfund eller stiftelser som har tillräcklig sakkunskap.
-

5 §

Examensanordnarnas uppgifter

Examensanordnarna har till uppgift att

- 1) ordna examina i enlighet med avtalsvillkoren,
- 2) informera om examina,
- 3) svara för övervakningen av examenstillfällena,
- 4) utan dröjsmål underrätta Utbildningsstyrelsen om sådana situationer som avses i 6 a § 1 och 2 mom. i syfte att påföra påföljder för examinanden,
- 5) lämna in examensprestationerna för bedömning, samt
- 6) lämna myndigheter inom undervisningsväsendet de uppgifter som dessa behöver om anordnandet av examina.

På examensanordnaren tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när examensanordnaren behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina.

Närmare bestämmelser om examensanordnarnas uppgifter och innehållet i de avtal som gäller dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 a §

Påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande

En examinandes examensprestation betraktas som underkänd, om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av den som övervakar examenstillfället.

Om examinanden under examenstillfället gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk, betraktas examensprestationen som underkänd och examinanden förlorar rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället. Om examinanden har hunnit anmäla sig för att avlägga examen på nytt, kan Utbildningsstyrelsen annullera deltagandet.

Beslut i ett ärende enligt 1 eller 2 mom. fattas av Utbildningsstyrelsen. Beslutet verkställs även om besvär anförs, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

7 §

Bedömare av examina

På bedömarna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna lag.

9 §

Examensintyg

Examinanden ges ett intyg över bedömningen av genomgången examen och examensnivå.

11 §

Examensavgift

Utbildningsstyrelsen tar ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Bestämmelser om examensavgiftens belopp på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs om avgifter för offentligt rättsliga prestationer.

Examensavgiften återbetalas till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om personens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället.

13 §

Ändringssökande

I fråga om ett beslut som gäller en i 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. avsedd ansökan får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

I fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation får omprövning begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen för allmänna språkexamina inom 14 dagar från det att examinandens haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett i detta moment avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den kommission för allmänna språkexamina som tillsatts före ikraftträdandet av denna lag fortsätter sin verksamhet till utgången av mandatperioden.

Helsingfors den 20 oktober 2022

Statsminister

Sanna Marin

Undervisningsminister Li Andersson

Lag

om ändring av lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) den finska språkdräkten i 2 § samt
3 §, 4 § 1 mom., 5 §, 7 § 2 mom. och 9, 11 och 13 §, av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag
543/2017, samt
fogas till lagen nya 3 a och 6 a § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Kommissionen för allmänna språkexamina

I samband med Utbildningsstyrelsen finns en kommission för allmänna språkexamina, vilken tillsätts av Utbildningsstyrelsen för fem år i sänder.

Examenskommissionens uppgifter är utöver vad som bestäms i 13 § 2 mom. att behandla principiella och viktiga frågor i anslutning till utvecklandet av de allmänna språkexamina samt att ta initiativ till utvecklande av examina. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om examenskommissionens sammansättning och tillsättande samt behandlingen av ärenden i kommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen beslutar om arvoden till kommissionens medlemmar.

Examenskommissionens medlemmar har tjänsteansvar. På jäv för medlemmarna tillämpas 27—29 § i förvaltningslagen (434/2003).

Föreslagen lydelse

3 §

Kommissionen för allmänna språkexamina

I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns en kommission för allmänna språkexamina, vilken tillsätts av Utbildningsstyrelsen för högst tre år i sänder.

Kommissionen har en ordförande, en vice ordförande och högst åtta andra medlemmar. Med undantag för ordföranden och vice ordföranden ska varje medlem ha en personlig ersättare. Om ordföranden, vice ordföranden, en medlem eller en ersättare avgår under mandatperioden, utser Utbildningsstyrelsen en ny medlem i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

Bland kommissionens medlemmar ska det finnas sakkunskap i åtminstone språkundervisning, testning av språkkunskaper samt den språkkunskap som behövs på arbetsmarknaden.

Utbildningsstyrelsen beslutar om arvoden till kommissionens medlemmar.

Närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning och om behandlingen av ärenden i kommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 a §

Kommissionens uppgifter

Utöver vad som föreskrivs i 13 § 3 mom. har kommissionen för allmänna språkexamina till uppgift att behandla principiella frågor som hänför sig till utvecklingen av allmänna språkexamina och frågor som är viktiga för samhället eller för examinanden samt att ta initiativ till utvecklingen av språkexamina. Närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med högskolor, statliga ämbetsverk och inrättningar och sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) eller tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) *eller med* en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning *samt vid behov med* andra registrerade samfund eller stiftelser *med tillräcklig sakkunskap.*

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med

- 1) *högskolor samt* statliga ämbetsverk och inrättningar,
- 2) sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har
 - a) tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
 - b) *tillstånd att ordna utbildning enligt* gymnasielagen (714/2018),
 - c) tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), eller
 - d) *tillstånd att driva* läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 3) en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning,
- 4) *andra än i 1—3 punkten avsedda* registrerade samfund eller stiftelser *som har tillräcklig sakkunskap.*

5 §

Examensanordnarnas uppgifter

Examensanordnarna har till uppgift att

- 1) ordna examina enligt avtalsvillkoren,

5 §

Examensanordnarnas uppgifter

Examensanordnarna har till uppgift att

- 1) ordna examina *i enlighet med* avtalsvillkoren,

Gällande lydelse

2) informera om examina så att det för alla medborgargrupper är möjligt att delta i examina på jämlika villkor,

3) sända examensprestationerna för bedömning, samt

4) tillställa myndigheter inom undervisningsverksamheten de uppgifter som dessa behöver om anordnandet av examina.

Närmare bestämmelser om examensanordnarnas uppgifter och innehållet i *avtalen* om dessa kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

2) informera om examina,

3) svara för övervakningen av examenstillfällena,

4) utan dröjsmål underrätta Utbildningsstyrelsen om sådana situationer som avses i 6 a § 1 och 2 mom. i syfte att påföra påföljder för examinanden,

5) lämna in examensprestationerna för bedömning, samt

6) lämna myndigheter inom undervisningsverksamheten de uppgifter som dessa behöver om anordnandet av examina.

På examensanordnaren tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när examensanordnaren behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina.

Närmare bestämmelser om examensanordnarnas uppgifter och innehållet i *de avtal* som gäller dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 a §

Påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande

En examinands examensprestation betraktas som underkänd, om examinanden bryter mot ordningen vid examenstillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av den som övervakar examenstillfället.

Om examinanden under examenstillfället gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk, betraktas examensprestationen som underkänd och examinanden förlorar rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället. Om examinanden har hunnit anmäla sig för att avlägga examen på nytt, kan Utbildningsstyrelsen annullera deltagandet.

Beslut i ett ärende enligt 1 eller 2 mom. fattas av Utbildningsstyrelsen. Beslutet verkställs även om besvär anförs, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Gällande lydelse

7 §

Bedömare av examina

Bedömarna har tjänsteansvar. På jäv för bedömare tillämpas 27—29 § i förvaltningslagen.

9 §

Examensbevis

Examinanden ges ett bevis över bedömningen av genomgången examen och examensnivå. *Bestämmelser om undertecknandet av beviset utfärdas genom förordning av statsrådet.*

11 §

Examensavgift

Den som anordnar en allmän språkexamen tar ut en examensavgift hos examinanderna. Till grund för bestämningen av examensavgifterna läggs de genomsnittliga kostnaderna för att ordna examenstillfällena. Bestämmelser om storleken på examensavgiften på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisningsministeriet med iakttagande av vad som bestäms om avgifter för offentligtgrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Föreslagen lydelse

7 §

Bedömare av examina

På bedömarna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna lag.

9 §

Examensintyg

Examinanden ges ett intyg över bedömningen av genomgången examen och examensnivå.

11 §

Examensavgift

Utbildningsstyrelsen tar ut en examensavgift av dem som anmält sig till examen. Bestämmelser om examensavgiftens belopp på olika kunskapsnivåer utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs om avgifter för offentligtgrättsliga prestationer.

Examensavgiften återbetalas till den som anmält sig till examen, om personen är förhindrad att delta i examen på grund av sjukdom eller något annat därmed jämförbart särskilt vägande skäl, och personen inte heller kan delta i följande examenstillfälle. Avgiften återbetalas inte om examensanordnaren inte informerats om personens förhinder före examenstillfället. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället.

Gällande lydelse

13 §

Ändringssökande

Utbildningsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Beslut som gäller bedömningen av en examen får inte överklagas genom besvär. Den som är missnöjd med bedömningen av en examen får dock hos kommissionen för allmänna språkexamina skriftligt begära en granskning av bedömningen inom 14 dagar efter det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt fall.

Beslut som gäller granskning av en bedömning får inte överklagas genom besvär.

Föreslagen lydelse

13 §

Ändringssökande

I fråga om ett beslut som gäller en i 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. avsedd ansökan får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

I fråga om ett beslut som gäller bedömningen av en examensprestation får omprövning begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen för allmänna språkexamina inom 14 dagar från det att examinanden haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett i detta moment avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den kommission för allmänna språkexamina som tillsatts före ikraftträdandet av denna lag fortsätter sin verksamhet till utgången av mandatperioden.

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om allmänna språkexamina

I enlighet med statsrådets beslut
ändras i statsrådets förordning om allmänna språkexamina (1163/2004) rubriken för 1 § och 1 §, den svenska språkdräkten i 2 § 2 mom. samt 2 § 3 mom. och 6 § som följer:

1 §

Sammansättning av kommissionen för allmänna språkexamina

Kommissionen kan kalla permanenta eller tillfälliga sakkunniga samt vid behov även höra andra sakkunniga.

Kommissionen kan tillsätta sektioner för beredningen av i 13 § 3 mom. i lagen om allmänna språkexamina avsedda beslut som gäller begäran om omprövning, för beredningen av frågor som gäller enskilda språk samt vid behov för andra ärenden. För en sektion utses en ordförande och högst fyra andra medlemmar. Medlemmarna i sektionerna behöver inte höra till kommissionen.

Sekreterar- och kansliuppgifterna i kommissionen och i sektionerna sköts som tjänsteuppdrag vid Utbildningsstyrelsen.

2 §

Kommissionens uppgifter

Kommissionen har till uppgift att

- 1) ta initiativ till utveckling av examenssystemet,
- 2) i förberedande syfte behandla grunderna för allmänna språkexamina,
- 3) behandla ärenden som gäller att ta in nya språk eller att slopa språk i systemet, och
- 4) behandla ärenden som hänför sig till de examensuppgifter som används i examina.

Kommissionens ordförande undertecknar examensintygen.

Kommissionen gör årligen upp en arbetsplan och avfattar en verksamhetsberättelse och lämnar dem till Utbildningsstyrelsen.

6 §

Avtal om anordnande av examina

Av ett avtal om anordnande av examina ska åtminstone framgå

- 1) i vilka språk examina ordnas,
- 2) på vilka examensnivåer examina ordnas,
- 3) på vilka orter examina ordnas,
- 4) samarbete med andra anordnare kring anordnandet av examina,
- 5) inom vilken tid examensprestationerna ska lämnas in för bedömning,
- 6) hur informationen och rådgivningen i anslutning till examina ordnas,
- 7) hur behandlingen av testmaterialet sköts,
- 8) hur övervakningen av examenstillfällena sköts samt

9) examensanordnarens skyldighet att underrätta Utbildningsstyrelsen om svikligt förfarande eller brott mot ordning under ett examenstillfälle.

Denna förordning träder i kraft den 20 .